

Живопис. Частина 1. Натюрморт

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>02 Культура і мистецтво</i>
Спеціальність	<i>для спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</i>
Освітня програма	<i>для спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній /весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>6 кредити ЄКТС/ 180 год. 108 практ. 72сп.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік</i>
Розклад занять	<i>Практичні заняття (один раз на тиждень починаючи з 1-го тижня),</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Практичні: художник-живописець, старший викладач, Пшенична Мирослава Василівна mikaart@ukr.net , mikaart77@gmail.com</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Живопис є невід'ємною і обов'язковою дисципліною, яку вивчають студенти за цим напрямком. Володіння практичними навиками та знання теорії кольору в поєднанні з творчими завданнями – є гарною базою з академічного живопису. Саме тому курс з живопису побудований логічно, має необхідні алгоритми з практичних та теоретичних завдань для досягнення високого результату. В цьому курсі з живопису студенти маючи різний рівень професійної підготовки зможуть покращити свої навички та розкрити творчий потенціал. Студенти навчатимуться бачити колір, усвідомлять взаємодію кольорів, на практиці побачать як працюють правила колірних гармоній. Курс складений так, що студент рухатиметься від практики до теорії. На заняттях студенти виконають практичні завдання з кольорознавства та напишуть декілька простих натюрмортів з натури в аудиторії. Вправи зі взаємодії кольорів виконуються на форматі А4, а постановки з натюрмортами на А3 і А2, А1. Цей курс передбачає живопис акварельними фарбами в різних техніках, а саме методом лисувань та по-сирому або A-la Prima. Також на початковому курсі з живопису важливо опанувати техніку написання швидких етюдів, які дисциплінують око, навчать швидко брати кольорові відношення і відчувати загальний колорит. Колір-основний засіб живопису, за допомогою якого художник передає емоції та стан. Фарба і колір в живопису існує в нерозривній єдності із світлотінню, лінією, формою і композиційним простором. Потрібно зазначити, що важливою складовою є вміння використовувати художні матеріали і знати їх доцільність при виборі для різних поставлених завдань. Зокрема, опановуючи досить складну техніку акварелі студент має правильно обрати папір, фарби і пензлі. Результатом курсу має бути вільне володіння

акварельною технікою в живопису, вміння працювати з натурою, знання законів взаємодії кольору та розуміння застосування отриманих знань.

Мета опанування дисципліни - формування широкого естетичного смаку для втілення та реалізації задумів і завдань на професійній ниві. Вільне володіння всіма інструментами пов'язаними з кольором та його застосуванням з галузі дизайну та образотворчого мистецтва загалом.

Предметом навчальної дисципліни є живопис, а саме базова частина дисципліни, що включає в себе поняття про колір і кольорознавство, виконання простих практичних завдань і написання натюрмортів.

Компетентності: здатність опанувати сприйняття кольору та вміння порівнювати і передавати на папері кольорові відношення, використовуючи практичні та теоретичні знання з живопису та кольорознавства. Володіння базовими техніками з акварельного живопису, такими як лисування і A la Prima.

Програмні результати навчання:

- знання теорії з кольорознавства;
- вміння написати з натури етюд та тривалу постановку з простих предметів (натюрморт);
- вміння правильно обрати матеріали для акварельного живопису;
- вміння порівнювати кольори, передавати просторовість, об'єм і матеріальність предметів на площині;
- вміння створювати загальний колорит та колірну гармонію;
- вміння писати в техніці лисувань і A la Prima;
- вміння поставити самостійно простий натюрморт і виконати його з натури, а також за бажання стилізувати чи ставити інші творчі супутні завдання.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна викладається в 1-му та 2-му семестрах 1-го курсу навчання студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з напрямку образотворче мистецтво Для спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Курс логічно пов'язаний з іншими навчальними дисциплінами: ЗО.10.2, ЗО.10.3, ЗО.10.4, ЗО.09.1, ЗО.09.2, ЗО.09.3, ЗО.09.4, ЗО.14, ПО 08, ПВ 05. Для опанування дисципліни потрібні знання з образотворчого мистецтва, кольорознавства і практичні навички з живопису та рисунку на рівні художньої школи. Курс гармонійно поєднується з іншими практичними дисциплінами такими як рисунок і основи композиції. Також він може читатись як самодостатній так і взаємодоповнюючий для студентів з різним рівнем підготовки та фахової обізнаності.

3. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Основи кольорознавства від практики до теорії

Тема 1.1. Взаємодія кольору. Типи колірних контрастів.

Тема 1.2. Форма і колір, взаємодія кольору в просторі. Колірні гармонії та вільні дослідження кольору.

Модуль 2. Простий натюрморт.

Тема 2.1. Ахроматичний натюрморт. Штучне бокове освітлення для вивчення тону і форми.

Тема 2.2. Хроматичний натюрморт з виразним денним освітленням на два-три предмети з застосуванням правил кольорових контрастів.

Модуль 3. Робота над складним натюрмортом.

Тема 3.1. Завдання на тепло-холодні кольорові відношення. Постановка з теплої колористичній гаммі, в холодній, а також в поліхромній (змішаній)

Тема 3.2.Завдання на передачу локального кольору, робота з колірними нюансами передача матеріальності предметів.

Тема 3.3.Натюрморт в контражурі , робота над формою зі складним освітленням.

Тема 3.4. Лобове освітлення натюрморту, особливості його написання. Стилізація і творча трансформація предметів у просторі.

Тема 3.5. Натюрморт по-сирому, A la Prima. Натюрморт зі зближеними кольорами і з застосуванням в одному завданні різних акварельних технік.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Йозеф Альберс . Взаємодія кольору.
2. Йоганес Іттен . Мистецтво кольору.
3. С.Л.Бучинський Основи грамоти з образотворчого мистецтва. Київ .1981 .
4. В. Шпак “Основи живопису. Акварель”.
5. Сучасна українська акварель. Альбом. Вид. Мистецтво 1978 р.
6. Мішель Пастуро. Кольори наших споминів.
7. Кассія Сент-Клер. Потаємне життя барв.

Додаткова література

1. Дерек Джармен. Хрома. Книга про колір .
2. Мішель Пастуро. Синій. Червоний, Жовтий, Чорний, Зелений. Серія книг про колір.
3. Л.Владич. Живопис та його жанри.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття I семестр.

ЛЕКЦІЯ 1. Тема: Ознайомлення з програмою курсу. Колір у природі і в живопису. Властивості кольору. Роль рисунка в живопису.

ЛЕКЦІЯ 2. Тема: Передача об'єму, просторовості, матеріальності в живопису. Метод роботи кольоровими співвідношеннями, цілісність бачення.

ЛЕКЦІЯ 3. Тема: Натюрморт як жанр. Робота над зображенням натюрморту в інтер'єрі. Натюрморт у світовому мистецтві.

Художні матеріали, їх характеристика. Особливості роботи аквареллю, гуашшю , темперою, олією, тощо.

Лекційні заняття II семестр.

ЛЕКЦІЯ 4. Композиція зображення на площині, композиційний центр, тоновий і кольоровий контраст. Цільність зорового сприйняття і цільність зображення.

ЛЕКЦІЯ 5. Тема: Робота над короткочасними етюдами. Тематика натюрморту. Натюрморт на пленері та натюрморт в інтер'єрі. Робота з різним форматом і творчі завдання. Шарден, Снейдерс і Сезанн, як майстри натюрморту.

Практичні заняття

Практичні заняття є основою курсу з живопису і мають на меті розвинути у студентів художньо-кolorистичне бачення. Метою навчання є пізнання образотворчих засобів , вдосконалення художнього смаку та підвищення культури живопису. Необхідною умовою засвоєння теоретичних

знань та оволодіння технікою живопису є послідовність виконання завдань. Специфікою курсу є робота студентів у техніці акварелі , але за бажанням допускається робота в інших матеріалах , наприклад, гуаш , темпера чи акрил.

№ з/п	Назва теми(завдання) практичного заняття
1	Завдання 1. Натюрморт з гіпсових геометричних тіл. Гризайль. Штучне бокове світло. Ахроматичний
2	Завдання 2. Натюрморт з предметів побуту , простих за формою. Хроматичний
3	Завдання 3. Натюрморт з простих предметів , близьких по кольору.
4	Завдання 4. Натюрморт з предметів , контрастних за кольором . Вивчення колірних контрастів.
5	Завдання 5. Натюрморт з темних предметів на світлому тлі.
6	Завдання 6. Натюрморт зі світлих предметів на світлому тлі з боковим денним світлом.
7	Завдання 7. Складний натюрморт з різними текстурами на передачу матеріальності.
8	Завдання 8. Натюрморт з гіпсовою головою і драперіями різної щільності і текстури.
9	<p>МКР Модульна контрольна робота (частина 3) На заліку оголошується кінцева оцінка, яка ставиться у заліково-екзаменаційну відомість. Студенти, що не набрали 60 балів, а також, ті хто хочуть підвищити свою оцінку виконують залікову контрольну роботу а також приносять всі виконані роботи за семестр . Студенти, що недопущені до заліку можуть здавати на занятті заборгованості. Якщо недопущений студент зміг протягом заняття отримати допуск та має більш ніж 60 балів, він отримує залікову оцінку на цьому ж занятті. Якщо студент допустився, але 60 балів не набрав, він також має право написати залікову роботу(живописну постановку з натури в аудиторії).. Студенти, що отримали заздалегідь допуск також приносять всі виконані роботи за семестр .</p>

Пояснення до практичних завдань

Модуль 1. Перший семестр

Завдання 1. 2. 3.4.

Робота над композицією натюрморту починається з підбору та розстановки предметів. Студенти повинні вміти самостійно поставити натюрморт , вміти підібрати предмети за формою, кольором, тоном, розміром, пропорціями , а також зв'язати їх смислово. Перед написанням натюрморту слід виконати декілька етюдів і зробити декілька ескізів , щоб знайти правильне композиційне рішення і відчути взаємодію кольорів предметів у просторі. Наступна стадія – це рисунок. Слід знати як правильно обрати акварельний папір, наклеїти його на планшет і бережно зробити рисунок , щоб не зажирити і не пошкодити поверхню зернистого шару акварельного паперу через надмірний тиск грифеля чи активне використання ластіку. В побудові важливо правильно знайти пропорції , плановість та зробити конструктивну побудову всіх предметів . Перед початком роботи фарбами бажано папір обезжирити і промити водою , це також дасть можливість пом'якшити грифельний рисунок. За бажанням можна зробити кобальтову прописку, яка буде гарним допоміжним засобом для початківця, щоб виявити форму і закласти тональні відношення. Враховуючи специфіку акварельного живопису буде доречним починати з роботи над яскравими предметами , але головне дотримуватись правила – від цільного до деталей. Потрібно взяти всі кольорові

відношення і роботу вести поступово. Слід пам'ятати, що в акварельному живописі біле – це папір, важливо зрозуміти і усвідомити особливо тим студентам, які переходять з техніки гуаші, акрилу чи олії (де використовуються білила і частіше робота ведеться від темного до світлого. Важливо розрахувати етапність набору тону і кольору в декілька шарів лисувань. Постійно потрібно відходити від роботи, щоб бачити її в цілому і порівнювати тон, колір, тепло-холодність, насиченість і близькі по кольору предмети, щоб живопис був цільним і мав тонкі нюанси одночасно. Важливим є розуміння всіх типів контрастів, від практики до теорії. В процесі практичних завдань студенти опанують всі технічні можливості акварельного живопису від а-ля пріма до лисувань, від написання швидких етюдів до роботи над тривалими постановками. В аудиторії формат робіт допускається від А1, А2, А3 до мініатюрних розмірів для швидких етюдів.

Модуль 2 Другий семестр

Завдання 5.6.7.8.

Отримавши основні навички з написання простих натюрмортів в другому семестрі студенти переходять до складніших завдань. Завдання на матеріальність, текстурність, гармонізацію кольорів, написання гіпсових голів та архітектурних елементів на кольорових драперіях. Важливим є в цьому семестрі також опанування живопису при лобовому освітленні, в контражурі та контрастному освітленні, сонячному чи штучно підсвіченому. Всі ці складні вправи приведуть до глибшого розуміння живопису, як складової мислення дизайнера. Метою курсу є розвинути чутливість ока студента до кольору, навчити бачити і привести до розуміння законів взаємодії кольорів і їх використання. Досконало володіти кольором – мрія всіх, хто пов'язує своє життя з мистецтвом. Жодна теорія без практики не призводить до створення мистецтва, саме тому наш курс побудований від практики до теорії. Зокрема студенти виконають хроматичні і ахроматичні вправи. Оскільки курс в основі побудований через роботу над формами в просторі, а саме різними натюрмортами, то це спонукає до вивчення законів композиції з простих предметів і різних виражальних можливостей. Студенти вивчать основні формати натюрмортних композицій, а саме: горизонтальні, вертикальні і квадратні, це в майбутньому розширить їхні творчі можливості. Натюрморт має багато сюжетних класифікацій і різновидів, враховуючи це на курсі ми розглянемо жанр натюрмарту в історії мистецтва від Західноєвропейського і Далекосхідного до абстрактного і сучасного або наїву чи народного. Студенти розумітимуть різницю між так званим настільним натюрмортом та натюрмортом в інтер'єрі чи на пленері. Всі натурні завдання в аудиторіях будуть виконуватись аквареллю на великому форматі, а домашні можна робити в будь-якій живописній техніці, на вибір студента.

6. Самостійна робота студента

<i>№з/п</i>	<i>Вид самостійної роботи</i>	<i>Кількість годин СРС</i>
<i>1</i>	<i>Виконання вправ з кольорознавства</i>	<i>27</i>
<i>2</i>	<i>Написання етюдів і простих постановок в домашніх умовах</i>	<i>35</i>
<i>3</i>	<i>Підготовка до МКР, заліку</i>	<i>10</i>

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Модульна контрольна робота (МКР) складається з двох частин: підсумкової експозиції з робіт за семестр та аудиторного завдання. Одну частину МКР студенти виконують самостійно на практичних заняттях упродовж 45 хв.

Відвідуваність і виконання завдань

Для студентів, які бажають повноцінно засвоїти програму курсу й отримати відмінні результати навчання, необхідні 100% відвідування лекційних і практичних занять. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються. Дедлайн відпрацювань – передостаннє практичне заняття.

Політика університету:

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль:

Календарний контроль: результат за практичним завданнями, проводиться тричі на семестр.

Семестровий контроль: МКР, залік.

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- роботи на практичних заняттях;
- роботи виконані дома самостійно.

Робота студента:

- на практичних аудиторних заняттях визначає 72% його рейтингу з дисципліни;
- МКР визначає 28% його рейтингу з дисципліни.

Студент отримує найвищий рейтинг, якщо він:

- бере активну участь у роботі на практичних заняттях;
- своєчасно виконує вдома завдання з живопису та кольорознавства. Студенту дається одноразова можливість скласти МКР.

Пропущені заняття та невчасне виконання практичних завдань, недобросовісно виконані роботи, використання чужих робіт спричиняють зниження рейтингу студента.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

Свій рейтинг студент заробляє протягом всього семестру.

Основні вимоги :

1. вміння закомпонувати предмети натюрморту в форматі аркуша.
2. виліпити форму предметі, передавши тонові співвідношення та тривимірну просторовість постановки.
3. ліплення форми тоном і кольором , взаємозв'язок тоно-кольорових співвідношень.
4. передача складних нюансів і досягнення матеріальності предметів.
5. вміння узагальнити і створити цілісне враження через кольорову гармонію.

Календарний контроль:

Календарний контроль проводиться двічі на семестр. Метою проведення календарного контролю є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами.

Умови отримання позитивного календарного контролю	Перший календарний контроль (тиждень 8)	Другий календарний контроль (тиждень 14)
Поточний рейтинг	≥ 30 балів	≥ 50 балів

Умови допуску до семестрового контролю: семестровий рейтинг не менше 40 балів.

Семестровий контроль:

Студенти, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру, переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею.

Якщо сума балів менша за 60 та виконані умови допуску, студент пише залікову контрольну роботу, а також додає домашні завдання створені під час самостійної роботи. За підсумком набраних балів виставляється рейтингова оцінка.

Здобувач, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі. Якщо оцінка за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, здобувач отримує більшу з оцінок, що отримані за результатами залікової контрольної роботи або за рейтингом.

Залікова контрольна робота оцінюється у 100 балів. Завдання до заліку складаються із тестових завдань двох рівнів складності. Перший рівень складності містить п'ятдесят запитань, на кожне з яких пропонується декілька відповідей, лише одна правильна. Кожна правильна відповідь у рамках першого рівня оцінюється в 1 бал. Другий рівень складності передбачає 25 тестових запитань з множинним вибором, ранжуванням, співставленням або відкритим питанням, кожне з яких оцінюється у 2 бали.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100–95	Відмінно
94–85	Дуже добре
84–75	Добре
74–65	Задовільно
64–60	Достатньо
Менше, ніж 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Студент також може додати на залік самостійно виконані роботи з живопису та кольорознавства. Додаткові бали можуть принести також участь в конкурсах, професійних виставках та університетських заходах, де студент проявив себе і свої здібності саме в цій галузі.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено художником-живописцем, старшим викладачем Мирославою Пшеничною

Ухвалено кафедрою графіки (протокол № 13 від 20.06.2024)

Погоджено Методичною комісією Видавничо-поліграфічного інституту (протокол №5 від 24.06.2024).